herpy

ORMEØGLER

Red-lipped Arboreal Alligator Lizard

Abronia lythrochila

Abronia lythrochila er en lille, træboende ormeøgle fra fyrre- og egeskovene i højlandet i Chiapas i det sydlige Mexico. Den bliver omkring 25-30 cm, har blodrøde skæl langs underlæben, føder levende unger og spiser insekter. Den kræver et højt, luftigt terrarie med mos og bromelier og kølige temperaturer. Pasningen er sparsomt beskrevet og passer til erfarne holdere.

Familie: Anguidae Tidligere navn: *Abronia lythrochrima; Gerrhonotus lythrochilus* Udgivet 17. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**25-30 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**10-20 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende**
Biotop	**Bjergskov**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**50 × 50 × 75 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**20-27 °C**
Hotspot	**26-30 °C**
Temperatur, nat	**10-18 °C**
Luftfugtighed	**60-80 %**
Vand	**Ingen vandskål**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 2
Kost	**Insekter og orme/snegle**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Levendefødende**
Kønsmoden	**24-36 mdr.**
Kuldstørrelse	**1-18 unger**
Kuld pr. år	**1**
Drægtighed	**180-240 dage**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står på CITES liste II og i EU's bilag B (forordning 338/97), som alle arter i slægten *Abronia* undtagen fem arter på liste I/bilag A. Handel over grænser kræver CITES- og EU-dokumenter, som i Danmark udstedes af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) efter BEK nr. 1588 af 9.12.2024. Arten er ikke blandt de dyr, som private ikke må holde i Danmark (BEK nr. 1261 af 17.11.2015). Spørg sælger om dokumentation for dyrets lovlige oprindelse.

Om arten

Abronia lythrochila er en kompakt ormeøgle med trekantet hoved, kraftige, kølede skæl og en lang, gribende hale. Artsnavnet kommer af græsk lythron, "levret blod", og cheilos, "læbe", og henviser til de blodrøde skæl langs underlæben, som er artens tydeligste kendetegn.

Krop og hoved måler højst omkring 12 cm. Halen er længere end kroppen, så dyret bliver omkring 25-30 cm i alt. Den samlede længde er et skøn ud fra kropslængden og fra den nært beslægtede *Abronia graminea*. Vægten er ikke dokumenteret.

Arten blev beskrevet i 1963 af Hobart M. Smith og Miguel Álvarez del Toro. Den har også været ført som *Gerrhonotus lythrochilus*, og navnet ses stavet *Abronia lythrochrima*. Dyrenes oprindelse og artsbestemmelse bør dokumenteres.

Arten er langsom og forsigtig, men kan hurtigt lade sig falde ned fra grenene og flygte, hvis den bliver forskrækket. Den bliver ikke tam i samme grad som mange andre øgler og egner sig bedst som dyr, man ser på. Levealderen i fangenskab er ikke dokumenteret; 10-20 år er et skøn.

Udbredelse og levested

Abronia lythrochila lever i højlandet i Chiapas i det sydlige Mexico, fra egnen omkring Jitotol mod syd over store dele af det centrale plateau. Arten er også fundet i Sierra de los Cuchumatanes i det vestlige Guatemala. Typelokaliteten er Nachij ved landevejen mellem Tuxtla Gutiérrez og San Cristóbal de las Casas.

Arten lever i 1.840-3.000 m's højde og dermed højere end de fleste andre arter i slægten. Udbredelsen er lille og følger skovbæltet i højlandet.

> **Oprindelig udbredelse:** Mexico og Guatemala.

LEVESTED

Abronia lythrochila er et dagaktivt træboende dyr i fyrre- og egeskov. Træerne er tæt bevokset med epifytter, især bromelier af slægten *Tillandsia*, som giver vand, skjul og byttedyr. Dyrene samles, hvor der er mange træer og mange bromelier, og flest i den mindst forstyrrede skov.

Klimaet er køligt og fugtigt med regn året rundt, og temperaturen i skoven ligger på 12-24 °C. Dyrene soler sig om morgenen og tidligt på formiddagen. I kolde perioder søger de skjul i hule træer, og i varme perioder trækker de ind i skygge under tykt mos.

Arten er vurderet som ikke truet (LC) af IUCN, men lever i et lille område. Ulovlig skovhugst, bebyggelse omkring San Cristóbal de las Casas og ulovlig indsamling til handlen presser bestandene. Dyrene bliver også slået ihjel, fordi de fejlagtigt anses for at være giftige.

Pasning

TERRARIET

Pasningen af *Abronia lythrochila* er kun sparsomt beskrevet, og tallene her er lånt fra den nært beslægtede *Abronia graminea*, som er den bedst kendte art i slægten. Et par skal have et terrarie på mindst 50 × 50 × 75 cm (længde × bredde × højde). Højden er vigtigere end gulvarealet, men større er bedre, og 60 × 60 × 90 cm giver tydeligt bedre plads. Terrariet skal være meget godt ventileret: helt eller delvis net, så luften skifter, uden at fugtigheden forsvinder helt. Stillestående, våd luft giver skimmel og luftvejsproblemer.

Bunden dækkes af 5-10 cm langstrenget sphagnummos. Det holder på fugten og giver et køligt sted, men skal være fugtigt nogle steder og tørt andre steder, fx under solpladsen. Lad af og til hele bunden tørre ud, før den fugtes igen, så fugtigheden svinger, som den gør i naturen. Indret terrariet tæt med grene i flere tykkelser og levende planter, især bromelier og orkideer, og gerne korkrør fyldt med mos som skjul. Planterne giver også fugt, skjul og drikkevand i bladene.

Hold hannerne hver for sig. Et par kan holdes sammen, hvis der er mange skjul og pladsen er rigelig. Unger kan holdes i små grupper på to eller tre, men skal følges tæt, og kan de ikke undgå hinanden, skal de skilles. Små huller i hjørnerne af et netterrarie, hvor foderdyr kan slippe ud, tætnes med silikone.

Læs mere: Varme og temperatur Læs mere: Foderdyr: hold og avl

TEMPERATUR

Abronia lythrochila tåler ikke varme. Den lever højere end de fleste slægtninge, hvor skoven sjældent bliver varmere end 24 °C, så kølige forhold er særligt vigtige. Dagtemperaturen skal ligge på 20-27 °C, og solpladsen under en svag spot må være 26-30 °C. Dyret er mest aktivt ved 24-27 °C. Over 32 °C er farligt, og et lukket, solbeskinnet terrarie uden skygge kan slå dyret ihjel på kort tid. Om natten må temperaturen gerne falde til 10-18 °C, men aldrig under 7 °C. Et tydeligt fald om natten og en kølig vinter er vigtigst, hvis dyrene skal yngle; dyr, der ikke skal yngle, klarer sig godt ved stuetemperatur med en varm og en kølig ende.

Unger er mere følsomme end voksne. Over 29 °C er farligt for dem, så solpladsen skal være svagere, og de skal have køligere områder. Skyggeplader af korkbark eller bredbladede planter giver skygge, og fugtigt mos på bunden giver kølige steder. Mål med digitale termometre både højt og lavt i terrariet.

En kølig vinter med lidt mindre fodring og kortere dage passer til arten. Dyret bliver langsommere og spiser mindre, når det er koldt.

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Den relative luftfugtighed skal ligge på 60-80 %, med de højeste værdier om natten og efter sprøjtning. Sprøjt planter, vægge og dyrene let næsten hver dag, gerne med en tryksprøjte eller et tågeanlæg, der giver en fin tåge. To til tre gange om ugen giver et drypanlæg eller en dryppende kop omkring 2,5 dl vand over en plante, så vandet løber ned ad bladene. Arten drikker vanddråber fra blade og bruger sjældent en vandskål.

Vand skal være klorfrit: brug hanevand, der har stået åbent i et døgn, eller filtreret vand. Fugtigheden må ikke blive konstant: arten er ikke et vådområdedyr, og en bund, der altid er vandmættet, giver skimmel og sygdom. Korte, våde perioder på fire til fem dage afløses af tørre dage. Dehydrering er en hyppig dødsårsag, og et dyr med indsunkne øjne eller rynket hud skal straks have fugt og drikkevand.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og har brug for UVB. Det bedste er naturligt, ufiltreret sollys, fx i en netkasse udendørs i tørvejr om sommeren med skygge og køligt underlag, så dyret kan flytte sig. Indendørs bruges et T5-rør med UVB og en svag varmekilde. Arten hører til omkring Ferguson-zone 2, med et UV-indeks på 0,7-3 i den lyseste del og skygge andre steder. Placér lyset, så dyret selv kan vælge, hvor meget det vil have.

Lyset tændes om morgenen og slukkes om aftenen, og dagslængden følger gerne årstiden. Varmen slukkes om natten.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Abronia lythrochila lever af insekter og andre smådyr. Giv fårekyllinger, græshopper, melorme, kakerlakker, snegle, edderkopper og bløde larver, fx grønne sommerfuglelarver og fluelarver med højt kalkindhold. Insekter med meget planteindhold, som græshopper og larver, er særligt gode. Foderdyr fodres i et døgn før brug med grønt og grøntsager. Undgå foderinsekter, der er opdrættet på meget proteinrigt foder, for kosten skal være forholdsvis fattig på protein.

Støv foderet med kalk uden D3 ved de fleste måltider og med et multivitamin af og til. Bruger du UVB eller sollys, skal D3 ikke tilsættes. Unger får kalk ved hvert måltid de første måneder. Hunner, der er drægtige, behøver ekstra kalk.

Fodr voksne dyr 2-3 gange om ugen og unger oftere, og tag det, der ikke er spist, op igen. Mange spiser lettest fra en pincet. Hannerne spiser mindre om sommeren før parringen, og alle dyr spiser mindre om vinteren.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten er stille og sky. Dyret bruger det meste af dagen på at sidde stille på en gren eller i en bromelie og soler sig i korte perioder. Det er ikke et dyr, der skal håndteres. Nogle bliver rolige med tiden, men andre bider, og et bid kan gøre ondt og bløde. Hold håndtering på et minimum, og lad det kun ske, når det er nødvendigt.

Hannerne er territoriale og kan kæmpe alvorligt, så de skal holdes hver for sig. Hunner kan også slås, men sjældnere. Halen kan kastes, hvis dyret bliver grebet, og den vokser kun delvist tilbage. Vask hænder efter al kontakt med dyr og terrarie, for krybdyr kan bære salmonella.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannerne har hos slægten et lidt større hoved og vejer lidt mere end hunnerne. Kønnet er svært at se hos unger, og en dyrlæge med erfaring i krybdyr kan hjælpe. Kønsmodenheden er ikke dokumenteret for *Abronia lythrochila*; *Abronia graminea* bliver kønsmoden i 2-3-årsalderen, når den er fuldvoksen. Sæt først en hun i avl, når hun er i godt huld.

PARRING

Parringen er ikke beskrevet for arten selv. Hos *Abronia graminea* sker den fra juli til december, oftest i efteråret. Hannen griber hunnen om nakken, og parret kan sidde sammen i op til et døgn. Sæt hannen til hunnen, hold øje, og skil dem ved tegn på skader. Køligere nætter og lidt mere fugt i efteråret svarer til årstiden i naturen.

ÆGLÆGNING OG KULD

Arten føder levende unger og lægger ikke æg. Drægtigheden er ikke målt for arten; hos slægten varer den 6-8 måneder. Hunnen tager tydeligt på og får kalkpletter på siderne af kæben i den sidste del af drægtigheden, og hun skal have rigeligt foder og kalk. Hos slægten fødes ungerne oftest fra marts til juni, og hunnen får højst ét kuld om året. Et kuld er typisk på omkring 4 unger. Angivelserne svinger fra højst 5 til 1-18 unger.

INKUBATION

Der er ingen æg at udruge. Drægtigheden varer 6-8 måneder, og det er det tal, der står i boksen. Hold hunnen rolig i et køligt, fugtigt og ventileret terrarie med skjul. Hunnen æder ikke sine unger, men andre voksne dyr kan gøre det, så flyt ungerne eller de andre dyr, hvis flere deler terrariet.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er ikke beskrevet nærmere for arten. De har samme krav som de voksne, men er langt mere udsatte for varme: over 29 °C kan dræbe dem. Hold dem i terrarier som de voksnes, gerne i små grupper på to eller tre, så de kan undgå hinanden. Hold øje med, at hver unge spiser.

Tilbyd små fårekyllinger, bananfluer, små græshopper og fluelarver de første tre til fire måneder. Støv med kalk hver gang, og giv så meget naturligt lys som muligt. Fodr dagligt eller hver anden dag, men giv ikke flere dyr, end ungerne når at spise.

Sundhed og typiske fejl

Arten er hårdfør, når temperaturen, fugtigheden og ventilationen passer, og de fleste problemer skyldes fejl i opsætningen. De typiske problemer er:

- Overophedning, især hos unger. Kommer varmen over 29-32 °C uden skygge, kan dyret dø hurtigt.
- Udtørring ved for tør luft og for lidt sprøjtning. Tegnene er indsunkne øjne, rynket hud og sløvhed.
- Skimmel, hudsvamp og luftvejsinfektion ved stillestående, våd luft og for lidt ventilation.
- Knogleskørhed ved for lidt UVB og kalk, især hos unger og drægtige hunner.
- Parasitter og mider. Nye dyr bør have mindst tre måneders karantæne, og afføring bør undersøges.
- Bid- og klosår efter slåskampe mellem dyr, der holdes sammen.

Et sundt dyr har klare øjne, en fyldig hale, en ren hud og en rolig vejrtrækning med lukket mund. Spiser dyret ikke, taber sig eller trækker vejret med åben mund, skal det til en dyrlæge med erfaring i krybdyr. Vej dyret jævnligt.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.